

Tɔne gyanɔbate kej Pita be ηmarase nε

¹ Tɔne kei lee maη Pita ηon me yεε Yesu Kristo kpilale e nε gyan. Mεε ηmarase kei mee yeleε εmεε baη Wurubuarε ba lese yεε ɔ balan, te ε be yaasee gyu ka bese ηɔɔla Pɔntuse na Galatia na Kapadosia na Esia na Bitinia tεεlese man nε. ² De kya Wurubuarε wulaa bakewɔ see leenan gyanɔba gyanɔba kej nyi waa lese ηon yεε ɔ balan. ηon tεε la ɔ felij ηon dɔɔ lese ηon, te ɔ desina ηon see ηgba ηon gbagba ɔ balan nε, na ε ka som Yesu Kristo. Na Yesu Kristo ka mo ɔ fatabo faafo ε nombiakumεε pou leki, na ε ka bese balan baη ayimεε be doo ε wose man ya Wurubuarε siaman. De Gbenɔgyoo Wurubuarε waa mo ɔ bεrεε kej boele ηon nideli na waa fa ηon wosefεεreη.

Loo kegyakaa kpaakpaate

³ ε yela dεε lese de Gbenɔgyoo Yesu Kristo ɔ kya Wurubuarε ηon ye. ηon wii na de waranase nideli, mena dɔɔ te ɔ tεεwɔ Yesu Kristo kefoη lee yeη man kej dɔɔ fa daa nyeedoη wɔle. Mena nyeedoη wɔle kei dɔɔ te de dana loo kegyakaa kekpaan yi waa gyuuu daa lee yeη man wee daale. ⁴ Mena dɔɔ de loo gyakaa nyi dee nyiη abɔɔ kpaakpaan ηan Wurubuarε be desina see ɔ balan adido nε. Mena abɔɔ keηa yεε abɔɔ ηan ηɔɔ gyae ηa ke wɔlεε ya, te ηɔɔ gyae ηa ke pɔ mɔ ya. ηe gyae ke doo ηa kedoobii kekpaakekpaan. ⁵ Lee ε kelεedi dɔɔ Wurubuarε ta mo ɔ doη ɔ ne gyee ηon na kolo be nyiη yεε ηon ya, kelii deban kej tεεle kei gyae ke gyu kɔ ɔto. Wurubuarε wulaa bakewɔ see nyi, waa lese mena kej waa lεε balan nyee nε wola mena deban kenan man.

⁶ Mena dɔɔ kaboena nyi yaa yela mena nombia keŋa ke yɛɛ ŋon gyon. Mɔna deban̄ kei dɔɔ n te yɛɛ ya na ε kena diyem deban̄ kyomii, nawolo nyi baa keɛse ŋon keɛ lee gbɛɛneŋ burum man. Mɔna ε tɔɔse nyi mena kekeɛsekeɛ kei be gyae ke kyare ya na ka te kɔŋ ɔto. ⁷ Kekeɛsekeɛ keŋa ne kɔŋ bo ε dɔɔ na ka lese ε kekeɛdi dinɔɔ keŋ ka kela kɔba yayam gba nɛ wola. Kɔba yayam gba koran̄ pɛ baa naa ke dinɔɔ gbagba na, bɛɛ do ke bo boalan̄ man. Kenan̄ wɔle koran̄ na keɛ tale wɔlɛɛ. Te n keɛ na Kristotena kekeɛdi ne hia kela kɔba yayam. Nyi ε kekeɛdi yɛɛ anokoare te ε seŋ ke man keŋkeŋ na, wee keŋ de Gben̄gyoo Yesu Kristo waa lese ɔ wose wola balan̄ pou nɛ, Wurubuarɛ waa do ŋon nɔɔ fa ŋon karan̄ na waa yela ε ka bese gyoorobia.

⁸ ε te naa ta de Gben̄gyoo Yesu na ε sia ya, mɔna ε ne gyae e. Keŋ na keŋ ε bɛɛ naa e na ε sia deban̄ kei koran̄ ya nɛ, ε ne lɛɛ e di te gyon keŋ ke tan̄ keyako ya nɛ doo ε man. ⁹ Nawolo nyi nyeekelɛ keŋ dɔɔ ε be kaa lɛɛ Wurubuarɛ di nɛ ε ne nyin̄ ke.

¹⁰ Wurubuarɛ akpen̄kpen̄gyɔɔra ban̄ bɔɔ yako Wurubuarɛ bɛrɛɛ keŋ waa mo boele ŋon wose man nombia see nɛ, yase be sia bukitii tɔna, keo ŋe man nideli na baa gyeŋ nyeekelɛ kei wose man nombia nideli. ¹¹ Kristo felin̄ ŋon ɔ doo Wurubuarɛ akpen̄kpen̄gyɔɔra ban̄ man nɛ, yako na wɔ mena keŋ Kristo waa naa diyem pɛna ɔ kaa nyin̄ gyoorobiiri na obuo. Mena dɔɔ be yɛɛ kakyen̄ gyoo nombia ŋan man na baa gyeŋ deban̄ keŋ mena nombia keŋa gyae ke kɔŋ, na gbɛɛ keŋ man ŋe gyae ka mo kɔŋ. ¹² Wurubuarɛ lesewɔ wola wɔ nyi nombia ŋan bɛɛ yako nɛ te yɛɛ fa ban̄ gbagba ya, mɔna ŋe yɛɛ fa balan̄ ban̄ baa kɔŋ be wɔle nɛ. Mena balan̄ benan̄ yɛna ɛmɛɛ ban̄ ε ne nyii nombia keŋa nɛ. Nombia ŋenan̄ yɛna nyeedon̄ nombia ŋan balan̄ ne tɛɛ Wurubuarɛ felin̄ ŋon ɔ

be kpili lee adido nE doŋ dɔɔ kolosi fa ŋon nE. WurubuarE kpilala baŋ be kyaa adido nE gbagba koranŋ gyaewɔ nideli nyi baa gyeŋ mena nombia kEŋa man.

E kyaa keŋ ayimE na doo E wose man ya

¹³ Lee mena dɔɔ E yela ya agyueŋse ke doo ŋon kyEkyE, na E ke desina E wose na E ke tale yE WurubuarE kegyaebii. E tela E wose nideli na E ka mo E loo pou gyakaa WurubuarE bEreE keŋ waa mo boele ŋon wee keŋ de Gbeŋgyoo Yesu Kristo waa bese kɔŋ bela nE dɔɔ. ¹⁴ Keŋ E yE WurubuarE bia gbagbawɔ te E ne nyii ɔ dei nE dɔɔ, E na bese E wɔle gyu ke yE abɔɔ ŋan E be yE gyanŋba keŋ E ba gyeŋ WurubuarE nE ya. ¹⁵ E tɔɔse nyi WurubuarE ŋon ɔ be baake ŋon kɔŋ ɔ gyanŋ nE, ɔ yE walaŋ ŋon ayimE be doo ɔ man ya. Mena dɔɔ kpene kamaE keŋ E ke yE na, E kE nyi ayimE na doo ke man ya. ¹⁶ WurubuarE nombia aŋmarasenŋ see ŋan yakowɔ yenaŋ daale nyiaa, “WurubuarE kpa E na yeli ayimE ke doo E wose man korakora ya, nawolo nyi ayimE be doo me man ya.”

¹⁷ E ne fane na E ne baake WurubuarE nyi de kya. ŋon WurubuarE ne diina walaŋ kamaE nombia ŋgba mena keŋ ɔtenate nombia ayEsa doo nE. ɔ bE kE ŋolo siaman pEte ɔ ne di ɔ nombia ya. Mena dɔɔ debaŋ keŋ E kyaa tEele kei dɔɔ ŋgba ŋɔɔla nE, E mo obuɔ fa ŋon WurubuarE. ¹⁸ Nawolo nyi E gyeŋ kpene keŋ WurubuarE ba mo tɔ kom lE ŋon, te E be nyiŋ E wose lee nombiakumE ŋan E be kasee lee E naanaɔ gyanŋ nE man. Na kɔba yayam yaa kɔba wolom ŋan ne wɔlE nE te ɔ moowɔ lE ŋon ya. ¹⁹ Mɔna Yesu Kristo fatabo keŋ ke dana koya doŋ nE te WurubuarE moowɔ tɔ E nyeeman kom. Yesu Kristo kei yE ŋgba nambu ŋon ayimE kamaE be doo ɔ wose man ya te bɔɔ mo deesi nE.

²⁰ Pɛte Wurubuarɛ ke yɛɛ tɛɛle kei nɛ, na ɔ tanj ke wulaa lese Yesu Kristo see nyi waa kaa yeŋ lɛɛ daa wee daale. Mɔna ɛmɛɛ dɔɔ te ɔ lese e wola debanj keŋ tɛɛle kei ne gyu kɔ ɔto nɛ. ²¹ Lee ŋon Kristo dɔɔ te ɛ lɛɛ Wurubuarɛ ŋon ɔ be gyuusuu e lee yeŋ man te ɔ ba lese e ye le nɛ di. Mena dɔɔ te ɛ kelɛɛdi na ɛ loo pou gyakae Wurubuarɛ dɔɔ nɛ.

²² Ma gyeŋ nyi ɛ ne di nombia ŋan ŋe doo na ŋe gbɛɛ nɛ dɔɔ te ɛ ne gyae ɛ tebia Kristotena mɔ nideli, mena dɔɔ ayimɛɛ kamase be doo ɛ man ya. Nɛnɛɛ dɔɔ, ɛ kɛɛ na ɛ ke gyae dɔŋa nideli lee ɛ konɔɔse man. ²³ Nawolo nyi Wurubuarɛ ta lola ŋon wɔle. Mɔna na deniwalan ŋon ɔ be gyae waa kyaa kekpaakekpaa ya nɛ dɔɔ te ɔ tɛɛwɔ lola ŋon wɔle ya. ɔ tɛɛ ŋon Wurubuarɛ nombia ŋan ŋe bɛɛ tanj ya, te ŋe bɛɛ kyɛɛkee korakora ya nɛ dɔɔ lola ŋon wɔle. ²⁴ Wurubuarɛ nombia aŋmaraseŋ see ŋan yakowɔ yenanj daale nyiaa,

“Walanj kamase yɛɛ ŋgba ŋale nɛ,
te ɔ gyoorobiiri mɔ pou yɛɛ ŋgba ka kyenkyenkwɔɔse
nɛ.
ŋale keŋ na yem na ka kyenkyenkwɔɔse ŋan mɔ te kpiisi
yala.

²⁵ Mɔna de Gbenjyoo Wurubuarɛ nombia ŋan dɔɔ
ŋan kyaa kekpaakekpaa.”

Nombia ŋenanj yɛna nyeedonj nombia ŋan bɔɔ kolosi fa
ŋon nɛ.

2

¹ Nɛnɛɛ be ta lola ŋon wɔle. Mena dɔɔ ɛ lese nombiakumɛɛ kamase lee ɛ kekyaabii man. ɛ na dii akɛɛɛ bela ya. ɛ na yɛɛ nɔɔse ala ala ya. ɛ na yeli ɛ sia keyɛɛ balan abɔɔ ya. ɛ na wɔlɛɛ balan yela lee gbɛɛ kamase man ya. ² Mɔna debanj kamase na ɛ yela Wurubuarɛ nombia ŋan ŋaagenj ke gyɔ ŋon loo, ŋgba

mena keŋ dide loŋ ne gyɔ biikyaa loo nɛ. Akpaa ε yɛɛ mena na gyae ke yela ε ka bee ε kelɛɛdi keŋ man nideli, na ε ke nyiŋ nyeedoŋ kekpa a keŋ. ³ ε yela ε loo ke gyakaa mena nombia keŋa dɔɔ de baŋ kamaɛ, nawolo nyi εmɛɛ gbagba te naa nyi de Gbenjyoo Yesu Kristo dana wɔe nideli.

⁴ Mena dɔɔ ε tuu benaa de Gbenjyoo Yesu Kristo, nawolo nyi ŋon yɛna nyeedoŋ pou nyee. ɔ yɛɛ ŋgba boe keŋ deni maara ne keɛ ke nyi kɔɔ taŋ tɔnɔɔ ya nɛ. Mɔna Wurubuaɛ ŋon ɔ ba lese e nɛ siaman na, ɔ dana tɔnɔɔ nideli. ⁵ εmɛɛ mɔ te nyiŋ nyeedoŋ. ε yɛɛ yaa ŋgba boya ŋan Wurubuaɛ ba mo ɔ ne ma ɔ deni dinaa keŋ nɛ, te ε bese ɔ saese na ε ke ta Yesu Kristo dɔɔ fa e kedi keŋ na gyoo ɔ sia. ⁶ Nawolo nyi Wurubuaɛ nombia aŋmaraseŋ see ŋan yakowɔ yenaŋ daale nyiaa,

“Wurubuaɛ kpa ε keɛ,
me ta mo boe kpaakpaate daale
mɛɛ see deni mokɔɔ Gyerusalem donɔɔ man.

Maŋ lese na e,
mena dɔɔ walaŋ kamaɛ ŋon
ɔ lɛɛ e di na desɛŋ be gyae ke kyaŋ e ya.”

⁷ εmɛɛ baŋ ε ne lɛɛ e di nɛ dɔɔ ɔ dana tɔnɔɔ fa ŋon, mɔna balaŋ baŋ bɔɔ bɛɛ e nɛ dɔɔ ba te yeli Wurubuaɛ nombia ŋan ɔ be ŋmarase see nɛ te kaa yɛɛ ampaŋ. Nombia ŋenaŋ yɛna nyi,

“Boe keŋ deni maara be bɛɛ ke nɛ,
keŋ bese la kaa yɛɛ boe keŋ
kɔɔ kyaŋ deni keŋ seŋ keŋkeŋ.”

⁸ Wurubuaɛ nombia aŋmaraseŋ see ŋan besewɔ yako yenaŋ daale bela nyiaa,

“Boe kei dɔɔ te balaŋ baa gyɔ nae kpaŋte.
Mena boe kenaŋ dɔɔ ke te balaŋ baa sarakee yala.”

Kpene keŋ dɔɔ te baa sarakee ke dɔɔ yala yeŋa nyi ba te beɛ Wurubuarɛ nombia ŋan. Wurubuarɛ wulaa yakowɔ lee gyangba gyangba keŋ nyi be fareba kenanɔ.

⁹ Mɔna emɛɛ dɔɔ, emɛɛ yeŋa balanɔ banɔ Wurubuarɛ ba lese nɛ. Emɛɛ yeŋa ɔ saese na ɔ gyoorobia. Emɛɛ yeŋa balanɔ banɔ Wurubuarɛ ba lese te ɔ be desina wɔ see fa ɔ wose. Emɛɛ yeŋa Wurubuarɛ balanɔ gbagba banɔ. Ŋon lesena ŋon na ɛ ke nyinɔ kolosi ɔ nombia dinaana ŋan ŋɔɔ tanɔ keyako ya nɛ fa balanɔ. Ŋon lesena ŋon lee ditiŋtɛɛ man kɔŋ ɔ keŋmanɛɛ dinaa keŋ man. ¹⁰ Gyangba keŋ na nafɔ ɛ te yeɛ Wurubuarɛ balanɔwɔ ya, mɔna nɛnɛɛ dɔɔ ɛ te kaa bese ɔ balanɔ gbagba. Gyangba keŋ na Wurubuarɛ te wii ɛ waranɛɛ ya, mɔna nɛnɛɛ dɔɔ ɔ te kaa wii ɛ waranɛɛ.

¹¹ Me tebia kpaakpaa, ɛ tɔɔse nyi ɛ yeɛ ŋɔɔlawɔ te ɛ be gyae ɛ ke kyaa tɛɛle kei dɔɔ kekpaakekpa ya. Mena dɔɔ mɛɛ waase ŋon bo nyiaa, ɛ lese ɛ wose lee ɛ wosenaane lookum keŋ ne wɔŋɛɛ ŋon wee na wee nɛ man. Nawolo nyi mena abɔɔ ŋenanɔ be gyae ke yela ɛ ke tale yeɛ Wurubuarɛ kegyaebii ya. ¹² Keŋ ɛ kyaa bom na balanɔ banɔ ba te yeɛ Kristotenawɔ ya nɛ dɔɔ, ɛ yela ɛ kekyaabii ke yeɛ loo. Nyi akpaa be yako gba nyi “Kristotena kɛwɔ yeɛ nombiakumɛɛyɛɛrawɔ” na, ɛ yela baa naa abɔɔ kpaakpaa ŋan ɛ ne yeɛ nɛ na debanɔ keŋ Wurubuarɛ waa bese kɔŋ kaa di balanɔ nombia na, baa nyinɔ lese ɔ yele.

Ɛ yɔkɔse ɛ wose fa ɛ siamantena

¹³ Ɛ yeɛ balanɔ banɔ ɛ silana de Gbenɔgyoo Yesu Kristo, mena dɔɔ ɛ yɔkɔse ɛ wose fa balanɔ banɔ pou bee di doŋ tɛɛle kei dɔɔ nɛ. Ɛ mo obuo fa gyoo dinaa ŋon ɔ ne di doŋ walanɔ kamaɛ dɔɔ nɛ. ¹⁴ Mena mɔ te ɛ mo obuo fa balanɔ banɔ gyoo dinaa ŋon ba lese wɔ

nyi baa wɔŋ nombiakumεεyεεra derjele, na baa kelεε balan ban bεε yεε nombia kraakpaa nε. ¹⁵ Nawolo nyi Wurubuarε kegyaebii yεna nyi yaa yεε nombia kraakpaa lee ε kekyaabii man. Akpaa ε yεε mena na balan ban bɔɔ gyeŋ kolo ya te bεε wɔlεε ε yeke nε, be gyae baa nyiŋ nombiikum daale kolosi lee ε wose man ya. ¹⁶ ε kyaa ŋgba balan ban be kyaa ba wose dɔɔ nε. Mɔna ε na yeli ε wose dɔɔ kekyaa kenan ke fa ŋon gbεε na ε ke yεε nombiakumεε ya. ε kyaa ŋgba balan ban bεε som Wurubuarε nε. ¹⁷ ε mo obuo fa walan kamaε, na ε ke gyae ε tebia Kristotena ban mɔ. ε yela Wurubuarε keyee ke doo ε man deban kamaε, na ε ka mo obuo fa ε gyoo dinaa ŋon.

¹⁸ εmεε ban ε kyaa balan gyan nε, ε yɔkɔse ε wose fa ε gbengyoona na ε ka mo obuo fa wɔ nideli. Na ε gbengyoona ban be dei te ba woε nε baagen te ε ke yɔkɔse ε wose fa ya, mɔna kaboena nyi yaa yɔkɔse ε wose fa ε gbengyoona ban be dana akpanyanŋyan mɔ nε. ¹⁹ Nyi akpaa walan ŋon ɔ loo gyakaa nyi waa yεε Wurubuarε kegyaebii de naa diyem keŋ nafɔ tekaboena nyi waa naa ya te ɔ tale seŋ ke man keŋkeŋ kelii ɔto na, Wurubuarε waa hiraa e. ²⁰ Akpaa nyi ε man ŋolo de yεε kolo kum te bee tuku e te ɔ nyiŋ konɔɔ seŋ lεε ɔ ketuku kenan pou na, wɔŋ dɔɔ te kaboena nyi baa kelεε e? Mɔna akpaa n nombia kraakpaa keyεε dɔɔ te n ne naa diyem te n nyiŋ konɔɔ seŋ ke man keŋkeŋ kelii ɔto na, kenan na Wurubuarε waa hiraa neŋ. ²¹ Mena nombia keŋa dɔɔ te Wurubuarε baake ŋon nyi ε kaa bese ɔ balan, nawolo nyi Kristo gbagba mɔ naa diyem ε dɔɔ. ɔ yεε mena see ŋon na ε ke nyiŋ kasee e na ε ke sila ɔ nawɔɔ.

²² “Ŋon Kristo te yεε dukum daale ya,
te ŋolo mɔ te nyii dekara nombii daale
mɔ lee ɔ nɔɔman korakora ya.”

²³ Debanj keŋ bɔɔ tee e nɛ, ɔ ta tee ŋolo tɔ kom ya. ɔ naa diyem mɔna ɔ te falaa ŋolo ya. ɔ moo ɔ sia bo gyakaa Wurubuarɛ ŋon ɔ ne di nombia na ke gbɛɛ nɛ dɔɔ. ²⁴ Ŋon Yesu Kristo gbagba lɛɛ na de nombiakumɛɛ pou seele debanj keŋ bɔɔ gyɔ e mataa ɔpaŋdanj dɔɔ nɛ. Na ke yela dee nyiŋ da wose lee de nombiakumɛɛ pou man, na dɛɛ kyaa Wurubuarɛ kegyaebii man. Kristo gyamɛɛ ŋan ɔ be nyim nɛ dɔɔ te de nyiŋa kawee kekyɔ. ²⁵ Gyaŋgba keŋ na nafɔ ɛ yɛɛ ŋgba namense banj bɔɔ yoo nɛ. Mɔna nɛnɛɛ dɔɔ ɛ ta bese kɔŋ ɛ silana ɛ Gbenjgyoo ŋon ɔ ne kɛɛ ɛ dɔɔ ŋgba namensekɛɛlere nɛ, na kolo kum kamasɛ be yɛɛ ŋon ya.

3

Ala na be baala

¹ Ɛmɛɛ banj ɛ yɛɛ ala yalalawɔ nɛ, kaboena nyi yaa yɔkɔse ɛ wose fa ɛ baala. Akpaa ɛ yɛɛ mena na, ɛ dinɔɔ gyae ke yela ɛ baala banj bɔɔ ne lɛɛ Wurubuarɛ nombia ŋan di ya nɛ, ke kyɛɛkee ba agyueŋ na be kaa lɛɛ Kristo di keŋ ta tekaa yɛɛ nyi ɛ ka mo ɛ nɔɔ yako wɔ nombii daale ya. ² Nawolo nyi ɛ baala banj baa naa ɛ dinɔɔ kpaakpaa keŋ ɛ dana, na mena keŋ ɛ ne bu Wurubuarɛ nideli nɛ. ³ Na abɔɔ ŋan ɛ ka mo desina ɛ wose ŋgba nyeeya ke desina, na kɔba yayam abɔɔ kado na abɔɔ kpaakpaa nyiŋan kado ne gyae la ke yela ɛ ke yɛɛ kyeo ya. ⁴ Mɔna ɛ yela ɛ dinɔɔ gbagba keŋ ka lese ɛ kyeo wola. Keŋ yɛna konɔɔ kenyiŋ na wose keyɔkɔse. Kei yɛna kyeo keŋ ke bɛɛ wɔlɛɛ ya te kɛɛ gyoo Wurubuarɛ sia mɔ. ⁵ Nawolo nyi mena te gyaŋgba ala banj bɔɔ mo be loo pou gyakaa Wurubuarɛ dɔɔ nɛ, moo be dinɔɔ lese ba kyeo wola. Be yɔkɔse ba wose fa be baala. ⁶ Mena te alo ŋon bɛɛ baake e nyi Saara nɛ mɔ yɛɛwɔ. ɔ nyii ɔ baale Aberaham dei te ɔ baake e nyi ɔ gbenjgyoo. Mena dɔɔ akpaa ɛ yɛɛ nombia

kpaakpaa debarj kamase te e te yee kolo ya na, emee mo ta bese o bia.

⁷ Emee baala yalala mo, mena mo te akpaa emee na e weela kyaa na kaboena nyi yaa wii be waranjase na e ke nyij konoo fa wo, nawolo nyi barj be dana doj ngba emee ya. E mo obuo fa wo nawolo nyi WurubuarE na mo o beree kej boele wo ngba mena kej o na mo boele non ne. Akpaa e yee mena na, kolo be gyae ke to e kefane gbEE ya.

Nombia kpaakpaa keyEE na ka diyem kena

⁸ Me nombii otomante yena nyiaa, e popou e yee noodokolonj. E wii doja waranjase na e ke gyae e tebia Kristotena barj mo, nawolo nyi e yee balan dokolonj. E wii doja waranjase, na e ke yokose e wose fa doja. ⁹ Akpaa njolo de yee nej nombiikum na, na mo dukum to e kom ya. Akpaa njolo da tee nej na, nyan na tee e to kom ya. Mona nyan sola WurubuarE woseferej fa e. Nawolo nyi kei doo te WurubuarE baake non, na waa nyij hiraa non. ¹⁰ Nawolo nyi WurubuarE nombia anmarasenj see nan yakowo yenan daale nyiaa,

“Akpaa njolo ne gyae nyi o kekyaabii man
ke de fa e na waa kyaa gyu siaman na,
kenan na kaboena nyi waa tina nombiakumEE
keyEE na akereE nombia kekolosi yela.

¹¹ Kaboena nyi otenate dee woj o wose
lee nombiakumEE keyEE man
na waa yee nombia kpaakpaa.

Kaboena nyi waa yase o sia gyae woseferej gbEE
na waa sila ke.

¹² Nawolo nyi WurubuarE sia gyakaa balan barj
bee yee nombia kpaakpaa ne doo,
te debarj kamase mo na o ne nyii ba kefane.
Mona balan barj bee yee nombiakumEE ne doo,

Wurubuarε na lese ɔ sia yela wɔ.”

¹³ Nyi akpaa ε ne yεε kakyeη lee ε konɔɔ man nyi ε ke yεε nombia kpaakpaa na, amɔte kyaa la keη waa tale yεε ηon kolo kum? ¹⁴ Mɔna akpaa ε naa diyem lee nombia kpaakpaa keyεε dɔɔ na, εmεε na nyeebam. ε na yee denibalan ya, te ε na yeli ε wɔe ke lɔ ηon mɔ ya. ¹⁵ ε bu Yesu Kristo nideli lee ε konɔɔse man, nawolo nyi ɔ yεε de Gbenjyoo e. ε doo ε wose dɔɔ keη nyi ηolo de bɔɔse ηon nombii daale lee kpene keη dɔɔ te ε loo gyakaa Yesu Kristo dɔɔ na, ε ke nyiη tale tiranɔɔ fa ɔtenate. Mɔna ε mo wose keyɔkɔse na obuo tiranɔɔ fa ɔtenate. ¹⁶ ε mo wose keyɔkɔse na obuo tira mena nombia ηenanη nɔɔ, na ke yela ε konɔɔ man nombia ke doo ηon kyεεkyεε. Akpaa ε yεε mena na desεη gyae ke kyanη balanη banη bee kolosi nombiakumεε lee ε dinɔɔ kpaakpaa keη ε dana lee Kristo man nε. ¹⁷ Nyi akpaa ke yεε Wurubuarε kegyaebii ke nyi yaa naa diyem lee nombia kpaakpaa keyεε dɔɔ na, ke dei kela keη ε kena diyem lee nombiakumεε keyεε dɔɔ. ¹⁸ Nawolo nyi Yesu Kristo gbagba ηon dukum kamaε be doo ɔ man ya nε, yeη dokolonη te ɔ yeηawɔ fa daa nombiakumεεyεεra keη ɔ be gyae waa yeη bela ya, na waa nyiη mo daa benaa na Wurubuarε. Ba koo e, mɔna Wurubuarε tεεwɔ ɔ felinη ηon dɔɔ gyuuusu e lee yeη man. ¹⁹ Kenanη wɔle na, Wurubuarε felinη ηon yela ɔ gyuuwɔ ke gyɔ anokoare nombia ηan dekpenkpenη fa woya banη bɔɔ kyanη wɔ tɔ deni nε. ²⁰ Mena woya kεwɔ yεna balanη banη leenanη gyanηgba gyanηgba de naana Nowa debanη keη, bɔɔ bεε ba te lεε Wurubuarε nombia ηan di ya debanη keη Nowa ne yae adakaa dinaa keη nε. Wurubuarε nyiηa konɔɔ fa wɔ nyi baa kyεεkee lee be nombiakumεε man mɔna be bεε. Balanη kyomii baale banη be yaanɔɔle yεε balanη gyanaara nε gyoo la adakaa dinaa keη man, te Wurubuarε lεε wɔ lee lonη keη man.

²¹ Mena lonj kei yεε yaa ηgba Wurubuarε lonjeso keη ne yeli dee nyiη nyeedoη nε. Wurubuarε lonjeso kei te yεε lonj keη gyae ke faafo da ayimeε lee da wose man ya. Mōna lonjeso kei nawolo nyi dεε sola Wurubuarε bo nyi waa faafo da ayimeε pou leki na waa fa daa dinso kpaakpaate. Kei nawolo nyi lee Yesu Kristo kefoη lee yeη man doo, te walaη ne tale mo konso man nombia kpaakpaa nyiηan koη Wurubuarε gyaη. ²² Nenεε ηon Yesu Kristo te lam adido te o kyaa Wurubuarε dunoluη doo. Botso te o ne di gyoori Wurubuarε kpilala, na kpene kamaε keη ne di doη adido botso nε doo.

4

ε kyaa fa Wurubuarε

¹ Kristo naa diyem tεεle kei doo. Mena doo emεε mo ε yela mena dinso kenah ke doo ε man. Nawolo nyi akpaa ηolo de naa diyem mena na, dukum bεε tale di doη o doo bela ya. ² Mena doo otenate bεε tekaa yela tεεle kei doo aboo kumεε kegyae ke di o doo bela ya. Mōna o sia gyakaa bo nyi waa yεε Wurubuarε kegyaebii debaη kamaε. ³ Gyaηgba keη na ε woleε ε debaη yεε aboo ηan balaη baη boο gyeη Wurubuarε ya ne yεε nε. ε yεε aboo nkarahkaraη ηan emεε gbagba ne gyae nε bo. ε yεε lookum nyoo solonj dεεse te ε yεε desεη nombia kpu na banεε osom ηan Wurubuarε ne kole nε. Tekaboε mena, ε tina mena aboo keηa keyεε yela. ⁴ Nenεε te doo balaη baη ba te yεε Kristotenawo ya nε noo, ηgba emεε na wo bεε tekaa yεε mena aboo nkarahkaraη keηa bom bela ya nε. Mena doo bεε tee ηon. ⁵ Mōna kaboena nyi mena balaη benaη baa gyeη nyiaa, baa kaa seη Wurubuarε siaman na baa tira be nombia ηan boο yεε nε pou noo. Wurubuarε te desina o wose nyi waa di balaη baη be kyaa na be sia, na baη boο yekee pou nε nombia. ⁶ Kei doo te

Kristo gyuuwɔ kekolosi Wurubuarɛ nombia ɲan fa balan ɓan ɓɔɔ yekee nɛ. Yeɲ keɲ ɓɔɔ yem nɛ yɛɛ kpene keɲ Wurubuarɛ ba mo bu wɔ ɓɔɔ, ɲgba mena keɲ waa bu walaɲ kamasɛ ɓɔɔ nɛ. Mɔna Kristo kolosi ɔ nombia ɲan fa wɔ, na ba woya ke nyiɲ tale kaa kyaa Wurubuarɛ gyaɲ kekpaakekpaa.

⁷ Debaɲ keɲ tɛɛle kei gyae ke gyu kɔ ɔto nɛ ta benaa. Mena dɔɔ ɛ yela ya agyueɲ ke doo ɲon kyɛɛkyɛɛ, na ɛ ke kyaɲ ɛ wose na ɛ ke nyiɲ tale fane fa Wurubuarɛ. ⁸ Kpene keɲ kela keɲa pou yeɲa nyi ɛ gyae dɔɲa nideli lee ɛ konɔɔse man. Nawolo nyi akpaa ɛ ne gyae dɔɲa na, ɛ ke tale mo nombiakumɛɛ kyɛɛ dɔɲa. ⁹ ɛ yɛɛ ɲɔɔlale fa dɔɲa nideli keɲ ɛ na toroɲ ya. ¹⁰ Wurubuarɛ faa ɛ man walaɲ kamasɛ wa abɔɔ anefaɲ ɲan kpookpoo. Mena dɔɔ ɛ man walaɲ kamasɛ waa keɛ keɲ ɔ be nyim nɛ dɔɔ nideli, na waa mo ke kyɔ ɔ tebia. ¹¹ Akpaa ɲolo wui yeɲa Wurubuarɛ nombia ɲan kekolosi na, kaboena nyi waa kolosi Wurubuarɛ nombia bo. Akpaa ɲolo wui yeɲa balan kasom na, waa mo doɲ keɲ Wurubuarɛ be fa e nɛ mo som nideli. Akpaa ɛ yɛɛ mena na gyae ke yela balan ke ta Yesu Kristo dɔɔ lese Wurubuarɛ yele nombia pou man. ɲon Yesu kaboela na gyoorobiiri na doɲ pou kekpaakekpaa. Amɛn.

Diyem keɲ doo Kristo kesila man

¹² Me tebia kpaakpaa, ɛ na yeli kayeyɛɛ keɲ ɛ na yeyɛɛ nɛ ke yɛɛ ɲon gyakoloɲ ɲgba kolo wɔle daale ne yeɲa ɲon nɛ ya. Nawolo nyi mena kayeyɛɛ kei ne keɛse ɲon bo keɛ nyi ɛ seɲɛ keɲkeɲ ɛ kelɛɛdi man. ¹³ Mɔna ɛ yela ke yɛɛ ɲon gyoɲ nyi ɛ ne naa diyem keɲ Kristo mɔ be naa nɛ. Nawolo nyi kei ne gyae la ke yela ke yɛɛ ɲon gyoɲ nideli debaɲ keɲ waa kaa lese ɔ gyoorobiiri keɲ debɔɔ nɛ. ¹⁴ Akpaa balan na tee ɲon lee keɲ ɛ silana Yesu Kristo

dɔɔ na, ɛmɛɛ na nyeebam. Nawolo nyi kei nawola la nyi Wurubuarɛ felij ɲon ɔ dana gyoorobiiri nɛ doo ɛ man. ¹⁵ ɛ na yeli baa naase ɛ man ɲolo diyem nyi ɔ yɛɛ awudiini e yaa ɲmɛɛlate yaa nombiakumɛɛyɛɛre, yaa ɲgba walaɲ ɲon ɔ na mo ɔ nɔɔ do balaɲ nombia man nɛ ya. ¹⁶ Akpaa nyi n yɛɛ Kristo baale e dɔɔ te bɛɛ naase neɲ diyem na, na yeli ke yɛɛ neɲ desɛɲ ya. Mɔna fa Wurubuarɛ karaɲ nyi Kristo yele keɲ gyakaa nyaɲ mɔ dɔɔ.

¹⁷ Debaɲ te lii keɲ Wurubuarɛ waa di balaɲ nombia. ɔ nombia kedi kenaj gyae ke fiasɛɛ bo lee Kristotena dɔɔ. Te akpaa waa fiasɛɛ bo lee daa Kristotena dɔɔ na, kenaj na woɲ ne gyae la ke kɔɲ balaɲ baɲ bɔɔ ne lɛɛ Wurubuarɛ nombia ɲan di ya nɛ dɔɔ? ¹⁸ Wurubuarɛ nombia aɲmaraseɲ see ɲan yakowɔ yenaɲ daale nyiaa, “Akpaa nyi dana doɲ nyi baa lɛɛ balaɲ baɲ be gbɛɛneɲ tenɛɛ Wurubuarɛ siaman nɛ nyee na, kenaj na woɲ ne gyae la ke kɔɲ balaɲ baɲ bɔɔ gyeɲ Wurubuarɛ ya nɛ, na nombiakumɛɛyɛɛra dɔɔ?”

¹⁹ Mena dɔɔ balaɲ baɲ bɛɛ naa diyem lee Wurubuarɛ kegyaebii man nɛ, kaboena nyi baa mo ba wose do Wurubuarɛ ɲon ɔ ne yɛɛ kpene kamasɛ nɛ nyiɲmaa man, na baa kyaɲ be nombia kpaakpaa keyɛɛ keɲ man nideli. Nawolo nyi kpene keɲ Wurubuarɛ de yako nyi waa yɛɛ na, keɲ te ɔ ne yɛɛ.

5

Pita kekolosi fa kegyiise na tewulɛɛ

¹ Me dana nombii keɲ mɛɛ gyae maa mo see ɛmɛɛ Kristotena kegyiise baɲ siaman. Maɲ mɔ me yɛɛ Kristotena kegyia e ɲgba ɛmɛɛ nɛ. Me naa mena keɲ Kristo be naa diyem nɛ na me sia, te maɲ mɔ maa nyiɲ dekyae kpu na e ɔ gyoorobiiri keɲ man debaɲ keɲ waa bese kɔɲ nɛ.

² MEE waase ñon bo nyiaa, ε κEE balan ban WurubuarE ba mo wO do ε nyinmaa man nE dOO nideli, ηgba mena keñ namensekeElere ne κEE O namense dOO nE. ε na yeli ke yEE ηgba bEE ñere ñon bo ya, mOña ε yela ka lee εmEE gbagba ε konOO man ηgba mena keñ WurubuarE ne gyae nyi yaa yEE nE. ε na yEE ηgba ε ne yEE ke bo mo gyae kOba nE ya, mOña ε yEE ke ηgba keñ ε ne gyae nyi ε ka som WurubuarE nideli dOO. ³ ε na ñere balan ban WurubuarE ba mo wO do ε nyinmaa man nyi yaa κEE be dOO nE ya, mOña ε yela ε nombia ñan ε ne yEE nE ke gyO wO loo na baa kasee ηa. ⁴ Akpaa ε yEE mena na wee keñ Yesu Kristo ñon O yEE namensekeElere kegyia e nE de kaa bEE lee na, kpene keñ waa mo tO ñon kom nE be gyae ke wOEE korakora ya.

⁵ EmEE alebia na tewuleE mO, mena ke te kaboena nyi yaa yOkOse ε wose fa kegyiise ban. ε popou ε yOkOse ε wose fa dOñja, nawolo nyi WurubuarE nombia añmarasen see ñan yakowO yenañ daale nyiaa,
 “WurubuarE na señ tia balan ban
     bee gyina ba wose adido nE,
     mOña O na mo O bEreE boele ban
     bEE yOkOse ba wose nE.”

⁶ Mena dOO ε yOkOse ε wose na ε ka mo ε wose do WurubuarE ñon O yEE doñ pou Gbenjyoo e nE tEE, na waa gyina ñon adido O deban kpaakpaate keñ man. ⁷ ε mo ε nombia ñan ne takaa ñon nE pou see WurubuarE siaman, nawolo nyi O na gyueñ ε wose man.

⁸ ε yela ya agyueñ ke doo ñon kyEEkyEE na ε ke doo ε wose dOO. Nawolo nyi ε kOlare Oboñsam ñon dOñEE O ne kili ηgba wonembu kum nE, keñ O ne gyae ñolo waa kyañ tao. ⁹ ε señ keñkeñ ε keleeDi man na ε ke tO e gbEE. ε tOOse nyi ε tebia Kristotena ban be kyaa tEEle kei dOO pou nE mO ne naa diyem mena. ¹⁰ MOna akpaa ε naa diyem

deban kyomii na, Wurubuarε gbagba waa yela ε ka bese seη nideli. Waa do ηon kakyen na ε ka seη kenken. ηon yeηa beεε pou nyee. ηon baake na ηon nyi yaa ta Kristo dɔɔ na ε ke nyiη ɔ gyoorobiiri ken kyaa kekpaakekpaa nε. ¹¹ ε yela dεε lese Wurubuarε yele nawolo nyi ηon te doη pou yeε ɔ wui kekpaakekpaa Amεn.

¹² Silase kyɔɔ na maη te me ηmarase mena tɔne kei. Ma gyeη nyi ɔ yeε Kristo walaη kpaakpaate e ken dekara be doo ɔ man ya. Mεε ηmarase tɔnebii kei bo maa mo do ηon kakyen, te mεε gyae ε ka gyeη nyi Wurubuarε beεε ken ɔ ba mo boele daa nε te yeε dekara ya, mena dɔɔ ε seη ke man nideli.

¹³ De tebia Kristotena ban be kyaa Babilɔn donɔɔ man nε na do ηon nɔɔ. Wurubuarε lese na ban mɔ ηgba mena ken ɔ ba lese ηon nε. Mena ke te me bu Maake mɔ na do ηon nɔɔ. ¹⁴ ε mo Kristo kegyae ken pukaa dɔηa do dɔηa nɔɔ. Wurubuarε waa fa εmεε ban pou εmεε na Kristo be yeε nɔɔdokolɔη nε wosefεεreη.

WURUBURE NOMBIA KPAAKPAA NŌŌKEBAKESEE WŌLE
Delo: WURUBURE NOMBIA KPAAKPAA NŌŌKEBAKESEE WŌLE New
Testament

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Delo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 13 Jun
2022

80e9f745-c10c-5e3f-94bb-9d65aa1a1b11